

EXPUNERE DE MOTIVE

a propunerii legislative pentru suspendarea pensiilor de serviciu pentru persoanele care ocupă funcții de demnități publice, precum și instituirea contribuției la sănătate pentru veniturile aferente părții necontributive a pensiei de serviciu

1. Motivul emiterii actului normativ

Potrivit PNRR, România este obligată să facă o reformă a pensiilor „speciale”, după cum urmează:

„Noul cadru legislativ va revizui pensiile speciale și le va alinia la principiul contributivității.

– Nu se vor crea noi categorii de pensii speciale, iar categoriile actuale vor fi raționalizate.

– Pensiile speciale se calculează în prezent pe baza principiului contributivității, a vechimii în profesie și a reajustării procentului legat de veniturile obținute. Perioada minimă de cotizare este similară cu cea aplicată în fondul public de pensii.

– Protecția deciziilor Curții Constituționale se va referi numai la pensiile magistraților, nu și la alte categorii, și se va referi numai la limitele explicite din argumentele Curții.

Nicio pensie specială nu poate depăși venitul obținut în cursul perioadei de cotizare”.

Parlamentul României a adoptat Legea nr. 282/19.10.2023 cu privire la pensiile de serviciu. Cu toate acestea, societatea nu este satisfăcută cu faptul că pensiile de serviciu au rămas practic neatinsse.

Parlamentul României a încercat interzicerea cumulului pensiei cu salariul la stat.

Prin Decizia nr. 521/05.10.2023, Curtea Constituțională a decis că Legea privind unele măsuri pentru continuarea activității de către persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative este neconstituțională. Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„58. Curtea constată că un drept fundamental sau exercitarea acestuia nu poate exclude beneficiul altui drept fundamental, de asemenea reglementat în Constituție, pentru că s-ar crea regimuri juridice paralele în funcție de drepturile aflate în discuție. În mod inevitabil, exercitarea lor concomitentă generează o inter-relaționare între acestea, dar în niciun caz în termeni de excludere de la exercitarea vreunui drept sau a vreunei libertăți fundamentale.

59. Din cele de mai sus rezultă faptul că exercitarea dreptului la muncă condiționează numai acordarea dreptului la pensie, legiuitorul fiind în drept să instituie condițiile necesar a fi întrunite pentru beneficiul pensiei (sub aspectul, în cazul de față, al vechimii sau al stagiului de cotizare necesar), însă, odată dobândit, exercitarea acestui din urmă drept nu poate condiționa exercitarea dreptului la muncă a pensionarului. Ca atare, beneficiul pensiei nu conduce la prezumția că pensionarul nu poate exercita dreptul la muncă și nu conferă legiuitorului o marjă de apreciere cu privire la stabilirea locurilor de muncă în care pensionarul poate sau nu să lucreze – inclusiv în funcție de sursa de finanțare a respectivelor locuri de muncă. Cumulul pensiei cu salariul reprezintă opțiunea beneficiarului de valorificare a celor două drepturi fundamentale, iar nu opțiunea legiuitorului, ca rezultat al unor măsuri de politică socială. Așa fiind, aspectele sociologice (ideea de îmbătrânire activă la locul de muncă, fără a cumula), statistice (numărul de angajați cumularzi) sau impactul financiar (neinvocat în cauză) nu pot constitui motive de îngădire a exercitării drepturilor fundamentale. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile criticate încalcă prevederile art.41 alin.(1) din Constituție.”

Având în vedere această decizie a Curții Constituționale, se poate observa că instanța de contencios constituțional nu a interzis posibilitatea stopării cumulului pensiei de serviciu cu o funcție de demnitate publică.

Astfel, exercitarea unei funcții de demnitate publică nu reprezintă o exercitare a dreptului fundamental la muncă, iar obținerea unei pensii de serviciu nu reprezintă exercitarea dreptului fundamental la pensie. În această situație, nu există două drepturi fundamentale care să se afle în conflict.

De asemenea, suspendarea pensiei de serviciu, mai precis a diferenței față de pensia din sistemul public de pensii, nu aduce atingere independenței justiției. Independența justiției nu se referă la exercitarea, după pensionare, a unei funcții de demnitate publică de către un judecător sau procuror, ci dimpotrivă, asigurarea unei separații a justiției față de politic. Trebuie stopat fenomenul intrării în politică a judecătorilor și/sau procurorilor după pensionare deoarece există tentația ca un judecător sau procuror să servească un actor politic, ca după pensionare să beneficieze atât de o indemnizație aferentă funcției de demnitate publică cât și de pensia de serviciu, care compensează restrângerile personale aferente funcției de judecător sau procuror.

Mai mult, prin PNRR s-a stabilit ca obiectiv reforma sistemului fiscal prin eliminarea scutirilor fiscale. Prin OUG nr. 130/2021, Guvernul României a stabilit că pensionarii cu pensii peste 4.000 lei să plătească contribuție la sănătate. Urmare a acestei politici, Curtea Constituțională a României, prin Decizia nr. 650/2022 a decis că această politică este neconstituțională. În considerente, Curtea a reținut că:

„51. Raportat la cauza de față, Curtea constată că reglementarea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionari în privința pensiilor lor este o măsură care conduce în mod implicit la diminuarea pensiilor respective. Or, diminuarea cuantumului pensiei, fie ea contributivă sau de serviciu, cu sume de bani considerabile afectează dreptul la pensie privit lato sensu. Dacă în jurisprudența Curții s-a statuat deja că suspendarea plății pensiei (indiferent că pensia este contributivă sau de serviciu) pe perioada realizării unor venituri de altă natură constituie o afectare a dreptului fundamental la pensie, cu atât mai mult diminuarea pensiei prin prelevarea unei contribuții (fie și ea direcționată către bugetul FNUASS) pe o perioadă nedeterminată în timp (practic permanentă) reprezintă o afectare a acesteia. Rezultă, astfel, că ordonanța de urgență nu poate diminua cuantumului pensiei aflate în plată, nici prin instituirea de impozite, nici prin instituirea de alte contribuții, pentru că o asemenea măsură conduce la o diminuare inevitabilă a cuantumului pensiei. Or, afectarea dreptului fundamental la pensie se poate realiza prin cel puțin două modalități: încetarea sau suspendarea plății pensiei și diminuarea cuantumului său. În măsura în care Guvernul apelează prin intermediul ordonanței de urgență la unul dintre aceste două elemente afectatoare ale dreptului, respectiva măsură afectează dreptul la pensie prevăzut de art.47 alin.(2) din Constituție, fiind, astfel, contrară art.115 alin.(6) din Constituție”.

Practic, Curtea Constituțională a criticat luarea măsurii prin ordonanță de urgență și nu măsura pe fondul ei.

Având în vedere necesitatea de a asigura un sistem fiscal mai echitabil, propunem ca persoanele beneficiare a „pensiilor speciale” să plătească contribuția la sănătate pentru acest venit (diferența între pensia în plată și pensia potrivit principiului contributivității), neexistând niciun fel de rațiune pentru care aceste persoane să fie scutite. Este vădit inechitabil ca o persoană cu salariul minim de 3300 lei să plătească 10% - 330 lei CASS, iar o persoană cu pensie de serviciu de 20.000 lei pensionată la 50 de ani să nu plătească niciun fel de contribuție la sănătate.

În concluzie, reforma pensiilor speciale trebuie să continue, astfel încât sistemul de pensii și sistemul fiscal să fie mai echitabile.

2. Impactul socioeconomic

Impactul socioeconomic este unul pozitiv deoarece va se va realiza un sistem de pensii și fiscal mai echitabil. De asemenea, se va inhiba practica intrării în politică a unor persoane care au beneficiat de privilegiu în considerarea restricțiilor avute. Fondurile bugetare rezultate din contribuția la sănătate vor permite creșterea calității serviciilor medicale, inclusiv pentru beneficiarii pensiilor de serviciu.

3. Impactul financiar

Propunerea legislativă are impact financiar pozitiv, rezultând fonduri suplimentare la bugetul de stat.

4. Impactul asupra sistemului juridic – nu este cazul.

5. Consultări derulate în vederea elaborării proiectului de act normativ - nu este cazul.

6. Activitățile de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

Propunerea legislativă urmează să fie publicată pe site-urile Camerei Deputaților și Senatului, urmând să fie adusă la cunoștința publicului, care poate formula observații.

7. Măsurile de implementare - nu este cazul.

În numele inițiatorilor,

Bogdan-Alexandru Bola

Alexandru Kocsis-Cristea



